

۱۵۹۹۷۹۰

راز نفیس ترین و ارزنده ترین فرش ها و قالی های ایرانی

دکتر رضا حکمت نژاد

www.ketab.ir

www.ketab.ir

حکمت‌نژاد، رضا، ۱۳۰۶ -

راز نفیس‌ترین و ارزنده‌ترین فرش‌ها و قالی‌های ایرانی / رضا
حکمت‌نژاد.

تهران: ارس، ۱۳۹۷.

شابک:

ISBN: 978-600-5630-52-7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. قالی و قالیبافی -- ایران -- تاریخ. ۲. قالی و قالیبافی -- ایران

-- تصویرها. ۳. قالی و قالیبافی -- ایران -- طراحی.

۷۴۶/۷۹۵۵

م ۹ الف / ۲۸۰۹ NK

۱۳۹۷

۵۱۸۶۴۳۳

کتابخانه ملی ایران

راز نفس تری و ارزنده‌ترین فرش‌ها و قالی‌های ایرانی

مکتب رضا کت نژاد

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۶۰۰۰۰

شابک: ۷-۵۲-۵۶۳۰-۶۰۰-۷۸

کلیه حقوق محفوظ است.

تهران، خیابان یوسف آباد، نبش خیابان دوازدهم

پلاک ۴، طبقه سوم غربی

تلفن: ۶۶۴۸۱۸۰

مرکز بخش: ۶۶۴۰۴۵۳۲

انتشارات

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	فصل اول: تاریخچه
۲۰	۱. پیشرفت هنر فرش در دنیای قدیم تا امروز
۳۱	فصل دوم: مواد اولیه و رنگ
۳۱	۱. مواد اولیه فرش و برتری پشم نسبت به سرک
۳۴	۲. طرز رنگ کردن پشم با گیاه طبق دستورالعمل
۴۵	فصل سوم: اصول چهارگانه اصالت فرش (پشم، رنگ، بافت و نقش یا طرح)
۵۳	خلاصه
۵۵	منابع و مأخذ فارسی و لاتین

پیشگفتار

کتاب حاضر و تجارب حاوی آن، اگر نگوییم که نتیجه ۲۳ سال کار عملی بافندگی و سرپرستی کارگاه‌هاست، بی‌اغراق حاصل سال‌ها بررسی مستمر در زمینه بافندگی فرش در ایران، خرید و فروش نامتعادل فرش در ایران و خارج از کشور، افسار گسیختگی این صنعت و بی‌توجهی به این هنر، و نشست و برخاست و زندگی هزاران انسان بی‌آلایش در سرزمینی است که همواره بدان عشق ورزیده‌ام. نگارنده با فروتنی می‌تراند بگوید که در تمام امور مربوط به هنر فرش تبحر کامل دارد (تصویر ۴-۵-۶ دورنما و برخی قطعات). دیگر که تمام مراحل تهیه رنگ و بافت آنها را شخصاً به انجام رسانده‌ام گواه این مدعا است، اما به علت بی‌توجهی اولیای وقت امور به پیشنهادات و خواسته‌هایم در مورد بهبود سطح زندگی کارگران و پیشبرد موقعیت این صنعت و همکاری نکردن آنان، تصمیم به تمسک به تسبیح در خارج از کشور گرفتم و به رغم تقاضاهای مکرر و وعده امکانات مالی کافی برای سرپرستی کارخانجات فرش ماشینی در خارج از کشور، ترجیح دادم برای امرار معاش و فراهم کردن خرج تحصیل در کارخانجاتی چون چرم سازی و سیمان کار کنم ولی این فن و ظرافت این هنر اصیل ایران را در خارج از کشور اشاعه ندهم.

در این جا مجال و تمایل آن نیست که از شرایط ناگوار اقتصادی در بعد از جنگ جهانی دوم و وضعیت دلخراش این هنر و هنرمندان آن که اکثراً از پای درآمدند صحبت کنم، همچنین از مرگ پدرم به علت کمک به کارگران در آن برهه از زمان و سختی‌های طاقت‌فرسای دوران همکاری با پدر و تصدی کارگاه‌ها بعد از پدر؛ ولی تذکر سه مطلب را که انگیزه تحریر این کتاب بوده است ضروری می‌دانم. تشریح تفاوت پشم با کرک بر مبنای نظریات و تئوری‌های خود، طرز رنگ کردن پشم با گیاه بر طبق دستورالعمل معین، معنا و مفهوم اصالت فرش از لحاظ بافت و طرح در ایران و ذکر شمه‌ای از تاریخچه این صنعت اهداف تألیف این کتاب هستند. ارائه کتاب به صرف داشتن تألیف یا تبلیغ برای فروش بیشتر به هیچ وجه منظور نبوده است، بلکه مقصود اصلی کمک به بهبود کیفیت هنر و صنعت فرش‌بافی بوده است. اکنون نیز بر حسب تقاضای هنرمندان با ذوق و به ویژه دانشجویانی که اینک خوشبختانه زیر نظر اساتید فن به تحصیل این هنر در دانشگاه می‌پردازند، پس از ۴۰ سال مبادرت به تجدید چاپ آن می‌کنم. باشد که راهنمایی باشد برای

هم‌وطنان و هنرمندان جوان و با ذوقی که علاقه‌مند به تحصیل در این رشته یا کسب آگاهی در زمینه معیارهای فرش اصیل و ارزشمند هستند و یا به طور سنتی در زمینه این هنر فعالند. در خاتمه لازم می‌دانم که از مشوقان علمی و عملی خود در به انجام رساندن این مهم قدردانی کنم، از مادر و پدرم که مرا از چهار سالگی با این هنر آشنا کردند، از مرحوم حسین دانشور که مرا با فنون رنگ کردن پشم با رنگ‌های گیاهی آشنا کرد و توانستم آنها را به صورت دستورالعمل در آورم، و برای آنان طلب آمرزش و درجات عالی می‌کنم. همچنین از دوستانی چون هنرمند با ذوق آقای داود صادق‌سا که از برخی از فرش‌ها عکس‌های فوق‌العاده زیبایی تهیه کردند، از ناشر محترم کتاب جناب آقای محمدعلی صحرانورد و آقای احمد نسیج که عکس تنها نمونه نفیس قطعه فرش شماره ۷-۸ موجود در دنیا را در اختیار اینجانب قرار دادند. این قطعه فرش در سال ۱۳۴۳ در کارگاه حکمت نژاد پایان یافت. و خاصه از آقای حاج عباس طوسی در لوس آنجلس که اسلایدهای نفیس‌ترین فرش‌های کهن را جهت مقایسه به مجموعه فرش حکمت نژاد نرودند و از آقای ج ه- میناسیان که تنها عکس باقیمانده این فرش فیروزه‌ای را در اختیار من گذاشتند. نیز از محقق و دانشمند فاضل آقای محمد حسن ابریشمی که بیشترین نام‌های رنگ‌های گیاهی اصل به انضمام تاریخچه آنها را در اختیارم گذاشتند و همچنین از کمک بی‌شاعبه آقای فرشید خرمی، به پاسگذارم.

رضا حکمت‌نژاد